

Memorandum

Onderwerp	Tussenresultaten Nationaal Programma Ruimte voor Defensie
Datum	12-11-2024
Van	Huib van Essen
Aan	Provinciale Staten
Bijlage	Kamerbrief

Essentie

Op 6 februari 2024 bent u middels een Statenbrief geïnformeerd over de start van het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (NPRD). Vandaag heeft Defensie tussenresultaten bekend gemaakt in een Kamerbrief. Hieruit blijkt dat diverse locaties binnen de provincie niet verder onderzocht worden voor de activiteiten 'oefenen in verstedelijkt gebied (ofwel 'oefendorp')' en 'corridor onbemande drones voor cargo'. De Leusderheide blijft in beeld voor een oefendorp.

Aanpak van het NPRD en status van de tussenresultaten

Het NPRD is gestart met een Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD). Op nationaal niveau wordt eerst een beleidsvisie opgesteld. Deze visie wordt voorbereid met een plan-milieueffectrapportage (plan-mer). In de NRD staan behoeften van Defensie die locatie specifiek zijn (en er dus maar één locatie wordt onderzocht) en behoeften die op meer locaties in Nederland denkbaar zijn. In de nog op te stellen nationale beleidsvisie Defensie benoemt het kabinet de locaties die de voorkeur hebben (het zogenaamde voorkeursalternatief wat kan bestaan uit één of meer locaties). Naast de milieueffecten spelen bij deze keuze ook de operationele belangen van Defensie, bestuurlijk en maatschappelijk draagvlak en de impact op andere opgaven een rol.

Bij de tussenresultaten heeft Defensie voor een aantal behoeften een selectie gemaakt welke locaties niet verder worden onderzocht en bij welke locaties aanleiding is om verder te onderzoeken. Goed om daarbij te vermelden is dat pas in de nationale beleidsvisie definitief wordt besloten.

Tussenresultaten

De provincie Utrecht was bij de start van het NPRD in beeld voor deze bovenregionale behoeften (nummering uit het NRD):

4. Nieuw terrein voor oefenen en trainen met explosieven (springterrein)
5. Oefenen in verstedelijkt gebied ('oefendorp')
10. Stationering en corridors onbemande drones voor cargo (*o.a. route door provincie*)
11. Laagvlieggebieden helikopters (*o.a. gebied in zuidelijk deel provincie*)
12. Helikopterlandingsplaatsen (*bestaande oefenterreinen*)
13. Onverharde landingsbaan (*o.a. Leusderheide*)

Ad 4. Voor het springterrein zijn na de beantwoording van de zienswijzen (Nota van Antwoord) al kleinere zoekgebieden benoemd. Deze liggen buiten de provincie Utrecht.

Ad. 5. Voor de behoefte 'oefendorp' zijn in de Kamerbrieftussenresultaten bekend gemaakt. Een oefendorp is een terrein van ca. 1km bij 1 km met daaromheen een benaderingszone waar kan worden geoefend met militaire inzet in bebouwde gebieden. Hiervoor waren dertien locaties in beeld, waaronder de Leusderheide, Vlasakkers en Doorn-Driebergen in de provincie Utrecht.

Op basis van de tussenresultaten worden Vlasakkers en Doorn-Driebergen niet verder onderzocht. De Leusderheide is één van de vijf locaties die wel verder onderzocht worden.

Ad. 10. Voor de behoefte 'corridors onbemande drones voor cargo' zijn in de Kamerbrief tussenresultaten bekend gemaakt. De potentiële route via onder meer provincie Utrecht wordt niet verder onderzocht.

Ad. 11, 12 en 13. Voor de laagvlieggebieden, helikopterlandingsplaatsen en de onverharde landingsbaan vindt nog onderzoek plaats. In december 2024 wordt duidelijk welke locaties verder onderzocht worden.

Reactie van de provincie

Met betrekking tot de tussenresultaten over het oefendorp herkent de provincie de bevindingen ten aanzien van de Vlasakkers en Doorn-Driebergen. Gelet op de natuurwaarden (NNN) en de ruimtelijke impact is een oefendorp hier niet goed denkbaar.

Ook voor de Leusderheide hebben wij Defensie gewezen op de grote impact. De Leusderheide is vanwege het militaire gebruik door het Rijk buiten het NNN gehouden maar vanuit ecologisch perspectief functioneert het gebied wel als zodanig. Daarnaast is de Leusderheide onderdeel van de provinciale cultuurhistorische hoofdstructuur. Bij het verdere onderzoek dient dit zwaar te wegen. Daarnaast is de Leusderheide ook nog in beeld voor de behoeften "onverharde landingsbaan" en "intensiveren helikopterlandingsplaatsen". Dit kan leiden tot een stapeling van gebruik met een mogelijk niet aanvaardbare impact op de aanwezige kwaliteiten.

In zijn algemeenheid heeft de provincie een constructieve houding ten aanzien van Defensie. Tegelijk heeft de provincie een hoge ruimtelijke druk en raken nieuwe activiteiten al snel aan diverse belangen. Niet alles is mogelijk binnen onze provincie. Daarom hechten we er grote waarde aan dat Defensie andere opgaven in een gebied meeweegt bij het nemen van besluiten. Dit is een punt van zorg. Op het BO Leefomgeving van vorige week hebben we hier ook op aangedrongen, bijvoorbeeld in relatie tot de Nota Ruimte. De minister van VRO heeft hier een bevestigd antwoord op gegeven.

Relatie met gebiedssamenwerking A(mersfoort) tot Z(eist)

Onder de noemer gebiedssamenwerking A tot Z werken diverse overheidspartijen, waaronder Defensie, samen aan de ruimtelijke opgaven in dit gebied. Deze partners hebben een bestuursakkoord gesloten. In dit bestuursakkoord staat dat met een ontwerp onderzoek wordt toegewerkt naar een gezamenlijk gebiedsperspectief voor deze regio. Uitgangspunt is het behoud of versterken van de huidige kwaliteiten.

Het ontwerp onderzoek A tot Z ziet ten aanzien van defensieopgaven op dit moment alleen toe op de inpassing van activiteiten waar Defensie nu al zicht op heeft voor het gebied A tot Z. Dit betreft met name de intensivering vanuit het vastgoedprogramma, en dus (nog) niet opgaven die worden onderzocht in het kader van het NPRD. Als uit dit NPRD een nationale beleidskeuze voor nut en noodzaak van een nieuwe of geïntensiverde activiteit worden gemaakt, moet binnen de gebiedssamenwerking A tot Z worden bezien of dit verenigbaar is met de andere opgaven in het gebied en de kwaliteiten daarvan. Daarbij blijft bovengenoemd uitgangspunt van het bestuursakkoord van kracht.

Vervolg

Voorafgaand aan de Nationale Beleidsvisie zijn er voor iedereen twee formele inspraakmomenten: bij de terinzagelegging van de NRD en bij de terinzagelegging van het ontwerp van de Nationale Beleidsvisie. Van de eerste mogelijkheid heeft de provincie al gebruik gemaakt. Indien daar aanleiding toe is zal de provincie de provinciale belangen inbrengen in een reactie op de terinzagelegging van het ontwerp van de Nationale Beleidsvisie (maart 2025). Daarnaast zijn er directe gesprekken met Defensie op ambtelijk en bestuurlijk niveau.

Defensie organiseert daarnaast bijeenkomst met het publiek en informeert direct betrokkenen (zoals eigenaren van concrete zoeklocaties).

De meeste recente planning gaat uit van de volgende stappen:

- december 2024: verdere tussenresultaten over activiteiten in het luchtruim
- begin 2025: bestuurlijk overleg met de medeoverheden
- maart 2025: vastleggen voorlopige keuze voorkeurslocaties door het kabinet
- voorjaar 2025: terinzagelegging van het ontwerp van de Nationale Beleidsvisie en zienswijzeprocedure
- najaar 2025: vaststelling Nationale Beleidsvisie door het kabinet